

ЗАКОН

О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА АТОМСКУ ЕНЕРГИЈУ (ЕУРАТОМ) И ДРЖАВА НЕЧЛАНИЦА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ О УЧЕШЋУ ПОТОЊИХ У ДОГОВОРИМА ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА РАНУ РАЗМЕНУ ИНФОРМАЦИЈА У СЛУЧАЈУ РАДИОЛОШКЕ ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (*ECURIE*)

Члан 1.

Потврђује се Споразум између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*), сачињен у Бриселу, 29. јануара 2003. године, у оригиналу на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*), у оригиналу на енглеском и у преводу на српски језик гласи:

AGREEMENT**between the European Atomic Energy Community (Euratom) and non-member States of the European Union on the participation of the latter in the Community arrangements for the early exchange of information in the event of radiological emergency (Ecurie)**

(2003/C 102/02)

THE PARTIES TO THIS AGREEMENT.

Whereas Council Decision 87/600/Euratom created a framework, in the form of the Ecurie arrangements, for the Early exchange of information in the event of a radiological emergency.

Whereas the efficiency of the Ecurie arrangements will be improved if third countries and in particular the neighbouring countries of the European Union participate.

Whereas Bulgaria, Cyprus, the Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Romania, the Slovak Republic, Slovenia, Switzerland and Turkey, hereinafter 'the Participating Countries', should be invited to become party to this Agreement,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Purpose and scope

The Agreement relates to notification arrangements and the exchange of information in all instances in which one of the Participating Countries or a Member State of Euratom decides to take measures of a widespread nature to protect the general public in the event of a radiological emergency resulting from:

(a) an accident occurring within its territory involving any of the following installations or in connection with any of the following fields of activity:

- any nuclear reactor, wherever located,
- any other nuclear fuel cycle facility,
- any radioactive waste management facility,
- the transport and storage of nuclear fuels or radioactive waste,
- the production, use, storage, disposal and transport of radioisotopes for agricultural, industrial, medical and related scientific or research purposes,
- the use of radioisotopes for the generation of energy in space objects;

or

(b) any other accidents as a result of which a significant release of radioactive material has occurred or is likely to occur;

or

- (c) the detection, within or outside its territory, of abnormal levels of radioactivity which are likely to be detrimental to public health.

Article 2

Exchange of information where measures referred to in Article 1 are taken within the territory of a Participating Country or in a Member State of Euratom

1. If one of the Participating Countries decides to take any of the measures referred to in Article 1, that Country shall promptly provide the Commission of the European Communities, (hereinafter the Commission), with information relevant to the minimising of any foreseen radiological consequence. The Commission shall promptly inform the Member States of Euratom and the other Participating Countries.

2. When a Member State of Euratom has decided to take any such measure and has informed the Commission thereof, the Commission shall promptly inform the Participating Countries.

Article 3

The information provided for in Article 2

The information to be provided in accordance with Article 2 shall, where practicable and appropriate, include the following:

- (a) the nature and time of the event, its exact location and the facility or activity involved;
- (b) the assumed or established cause and the foreseeable development of the accident as regards the release of radioactive materials;
- (c) the general characteristics of the radioactive release, including the nature, the probable physical and chemical form, the quantity, composition and effective height of the radioactive release;
- (d) information on current and forecast meteorological and hydrological conditions necessary for forecasting the dispersion of the radioactive release;
- (e) the results of environmental monitoring;
- (f) the results of measurements of the levels of radioactivity in foodstuffs, feedingstuffs and drinking water;
- (g) the protective measures taken or planned;
- (h) the measures taken, or planned, to inform the public;
- (i) the predicted behaviour over time of the radioactive release.

At appropriate intervals thereafter, the Participating Country concerned shall provide the Commission with any other information which may be of use, particularly with respect to the further development of the situation and the foreseeable or actual end of the emergency.

Article 4

Conditions of exchange of information

1. Upon receipt of the information referred to in Articles 2 and 3, the Commission shall, while taking account of the information received from the Member States of Euratom:

- (a) promptly inform the Participating Countries of measures taken and recommendations issued following the receipt of such information;
- (b) inform the Participating Countries, at appropriate intervals thereafter, of levels of radioactivity in foodstuffs, feedingstuffs, drinking water and the environment recorded by monitoring facilities in the Member States of Euratom and in the Participating Countries.

2. Upon receipt of the information referred to in Articles 2 and 3 above, the Participating Countries shall:

- (a) promptly inform the Commission of measures taken and recommendations issued following the receipt of such information;
- (b) inform the Commission, at appropriate intervals thereafter, of levels of radioactivity recorded by their monitoring facilities in foodstuffs, feedingstuffs, drinking water and the environment.

Article 5

Restrictions

The Participating Countries shall not be obliged to provide the Commission with information which would jeopardise national security, and the Commission shall not pass on to the Participating Countries any information provided by a Member State of Euratom or by any party to the Agreement if such information was made available on a confidential basis.

Article 6

Technical arrangements

1. The existing detailed Ecurie arrangements for the exchange of information referred to in Articles 2, 3 and 4 shall be implemented by the Participating Countries within three months of the date of their signature of this Agreement.
2. Thereafter, detailed arrangements for the exchange of information referred to in Articles 2, 3 and 4 shall be laid down by joint Agreement between the Participating Countries, the Commission and the Member States of Euratom and tested at regular intervals. Each party shall bear its own costs in respect of the implementation of those arrangements.

Article 7

Competent authorities and points of contact

1. The Participating Countries shall indicate to the Commission the competent authority and the point of contact designated to forward and receive the information referred to in Articles 2, 3 and 4, as well as their contact information. The Commission shall inform the Participating Countries as to which of its departments is the competent authority or the contact point.
2. The contact points in the Participating Countries and the relevant department of the Commission shall be available on a 24-hour basis.

Article 8

Meetings

1. The Participating Countries shall be invited to meetings of the group set up by the Commission for the management of the Ecurie arrangements.
2. That group may decide to invite representatives from Participating Countries to attend meetings of any working groups which are set up.

3. The representatives from the Participating Countries shall have observer status, and any expenses arising in that connection shall be borne by their national authorities.

Article 9

Ecurie arrangements and other international conventions in the same field

This Agreement shall not affect the rights and obligations of the Participating Countries and of the Euratom Community deriving from bilateral or multilateral Agreements or conventions which are currently in force or to be concluded in the areas covered by the present Agreement and which are in keeping with its objective.

Article 10

Entry into force (*)

1. Following signature of this Agreement by Euratom, the Agreement shall be open for ratification by the Republic of Bulgaria, the Republic of Cyprus, the Czech Republic, the Republic of Estonia, the Republic of Hungary, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Malta, the Republic of Poland, Romania, the Slovak Republic, the Republic of Slovenia, the Swiss Confederation and the Republic of Turkey. To that effect, Euratom shall transmit certified copies of the Agreement to those countries for signature. Euratom may invite other countries to become a party to this Agreement.

2. The Commission shall be depository of this Agreement.

3. This Agreement shall enter into force three months after at least one of the countries named above has acceded to it. For each Country acceding to this Agreement after its entry into force, the Agreement shall enter into force three months later.

4. Each acceding country shall inform the Commission about the termination of its internal procedures regarding the conclusion of this Agreement. The Commission shall inform the other parties to this Agreement about the accession of a new party, including the date on which the Agreement is to take effect for that party.

5. Each acceding country shall provisionally participate as a member of the Ecurie arrangements from the date on which the Commission receives a certified copy of this Agreement duly signed by the national authority invested with the requisite powers, as well as the contact information requested under Article 7 for its full implementation.

Article 11

Termination conditions

1. If a Party decides to terminate this Agreement, such termination shall be notified in writing to the other Parties. At the end of a three-month period from the date of notification, this Agreement shall cease to have legal effects between the Party which decides termination and the other Parties to this Agreement. The date of termination shall depend on the date of notification to the Commission. The Commission shall inform the other Parties to this Agreement of the relevant date.

2. Upon the accession of a Participating Country to the European Union, Council Decision 87/600/Euratom shall apply and this Agreement shall cease to have individual effect for that country.

3. This Agreement shall cease to exist if Euratom decides to withdraw from this Agreement in accordance with the conditions laid down in paragraph 1.

Article 12

Provisions concerning Switzerland

The Agreement concluded in the form of an exchange of letters between Euratom and Switzerland on 21 June 1995 (OJ C 335, 1 3.12.1995, p. 4) shall be repealed with effect from the date of entry into force of this Agreement for Switzerland after its accession to this Agreement.

Done at Brussels, 29 January 2003.

For the Commission of the European
Atomic
Energy Community

Margot WALLSTROM

Member of the Commission
SLADAN VELINOV, DIRECTOR

24. 05. 2023.

(*) A notice will be published in the Official Journal of the European Union once all the ratifications have been notified to the Commission.

СПОРАЗУМ

између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*)

(2003/C 102/02)

УГОВОРНЕ СТРАНЕ,

С обзиром на то да је Одлука Савета 87/600/ Еуратом успоставила оквир, у облику система *Ecurie* за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације.

С обзиром на то да ће се ефикасност система *Ecurie* унапредити ако треће земље, а нарочито државе у суседству Европске уније буду учествовале.

С обзиром на то да Бугарску, Кипар, Чешку Републику, Естонију, Мађарску, Летонију, Литванију, Малту, Пољску, Румунију, Словачку Републику, Словенију, Швајцарску и Турску, у даљем тексту „државе учеснице”, треба позвати да постану уговорне стране овог споразума,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О СЛЕДЕЋЕМ:

Члан 1

Сврха и област примене

Овај споразум се односи на начине обавештавања и размену информација у свим случајевима у којима једна од држава учесница или држава чланица Еуратома одлучи да предузме опште мере заштите становништва у случају радиолошке ванредне ситуације која настаје услед:

- (а) акцидента који се десио на њеној територији у оквиру једног од следећих постројења или у оквиру следећих активности:
- било ког нуклеарног реактора, без обзира на то где се налази,
 - било ког другог постројења нуклеарног горивног циклуса,
 - било ког постројења за управљање радиоактивним отпадом,
 - транспорта и складиштења нуклеарних горива или радиоактивног отпада,
 - производње, употребе, складиштења, одлагања и транспорта радиоизотопа који се користе у пољопривредне, индустријске, медицинске и са тим повезане научне или истраживачке сврхе,
 - употребе радиоизотопа за производњу енергије у свемирским објектима; или
- (б) било ког другог акцидента услед којег је дошло или би могло да дође до значајног испуштања радиоактивног материјала;
- или
- (в) откривања, на њеној територији или изван ње, неуобичајених нивоа радиоактивности који могу да угрозе јавно здравље.

Члан 2

Размена информација када се на територији државе учеснице или државе чланице Еуратома предузимају мере наведене у члану 1

1. Ако једна од држава учесница одлучи да предузме било коју од мера наведених у члану 1, та држава одмах доставља Комисији Европских заједница (у даљем тексту Комисија) информације неопходне за свођење свих предвиђених радиолошких последица на најблажу могућу меру. Комисија о томе одмах обавештава државе чланице Еуратома и остале државе учеснице.

2. Када држава чланица Еуратома одлучи да предузме неку од тих мера и о томе обавести Комисију, Комисија без одлагања обавештава државе учеснице.

Члан 3

Информације предвиђене чланом 2

Информације које се достављају у складу са чланом 2, треба да, ако је то изводљиво и потребно, садрже следеће:

(а) природу, време и тачну локацију догађаја, као и постројење или активност са тим у вези;

(б) претпостављени или установљени узрок и предвидиви развој акцидента у погледу испуштања радиоактивног материјала;

(в) опште карактеристике радиоактивног испуштања које укључују и природу, вероватни физички и хемијски облик, количину, састав и ефективну висину радиоактивног испуштања;

(г) информације о тренутним и очекиваним метеоролошким и хидролошким условима неопходним да би се предвидело ширење радиоактивног испуштања;

(д) резултате мониторинга животне средине;

(ђ) резултате мерења нивоа радиоактивности у прехранбеним производима, храни за животиње и води за пиће;

е) предузете или планиране мере заштите;

ж) предузете или планиране мере за информисање јавности;

з) предвиђено понашање радиоактивног испуштања кроз време.

Дата држава учесница након тога доставља Комисији у одговарајућим временским размацима све остале информације које могу бити од користи, нарочито у вези са даљим развојем ситуације и очекиваним или стварним завршетком ванредне ситуације.

Члан 4

Услови размене информација

1. По пријему информација из чланова 2 и 3, Комисија, узимајући у обзир информације добијене од држава чланица Еуратома:

(а) одмах обавештава државе учеснице о мерама које је предузела и препорукама које је дала по пријему таквих информација;

(б) обавештава државе учеснице, у одговарајућим временским размацима након

тога, о нивоима радиоактивности које су у прехранбеним производима, храни за животиње, води за пиће и животној средини забележили системи мониторинга у државама чланицама Еуратома и државама учесницама.

2. По пријему информација наведених у члановима 2 и 3, државе учеснице:

(а) одмах обавештавају Комисију о мерама које су предузеле и препорукама које су дале по пријему тих информација;

(б) обавештавају Комисију, у одговарајућим временским размацима након тога, о нивоима радиоактивности које су њихови системи мониторинга забележили у прехранбеним производима, храни за животиње, води за пиће и животној средини.

Члан 5

Ограничења

Државе учеснице нису у обавези да достављају Комисији информације које би угрозиле националну безбедност, а Комисија државама учесницама не преноси никакве информације које достављају државе чланице Еуратома или било која страна у Споразуму уколико су јој такве информације достављене као поверљиве.

Члан 6

Технички договори

1. Државе учеснице спроводе постојеће детаљне договоре садржане у систему *Ecurie* за размену информација из чланова 2, 3 и 4 у року од три месеца од датума потписивања овог споразума.

2. Након тога се заједничким споразумом између држава учесница, Комисије и држава чланица Еуратома утврђују детаљни аранжмани за размену информација из чланова 2, 3 и 4 и проверавају у редовним временским размацима. Свака уговорна страна сноси своје трошкове у вези са применом тих аранжмана.

Члан 7

Надлежни органи и контакт тачке

1. Државе учеснице су дужне да Комисији назначе надлежни орган и контакт тачку одређену за достављање и примање информација наведених у члановима 2, 3 и 4 као и њихове контакт податке. Комисија обавештава државе учеснице о томе која је од њених служби надлежни орган или контакт тачка.

2. Контакт тачке у државама учесницама и релевантна служба у оквиру Комисије морају бити на располагању 24 сата на дан.

Члан 8

Састанци

1. Државе учеснице се позивају на састанке групе коју образује Комисија за потребе управљања системом *Ecurie*.

2. Та група може одлучити да позове представнике држава учесница да присуствују састанцима образованих радних група.

3. Представници држава учесница имају статус посматрача, а све трошкове који могу

да настану са тим у вези сносе њихови национални органи.

Члан 9

Систем *Ecurie* и друге међународне конвенције из исте области

Овај споразум не утиче на права и обавезе држава учесница и Заједнице Еуратом који произлазе из билатералних или мултилатералних споразума и конвенција који су тренутно на снази или ће бити закључени у областима обухваћеним овим споразумом, а који су у складу са његовим циљем.

Члан 10

Ступање на снагу ⁽¹⁾

1. Након што га потпише Еуратом, овај споразум је отворен за ратификацију Републици Бугарској, Републици Кипар, Чешкој Републици, Републици Естонији, Републици Мађарској, Републици Летонији, Републици Литванији, Републици Малти, Републици Пољској, Румунији, Словачкој Републици, Републици Словенији, Швајцарској Конфедерацији и Републици Турској. Еуратом у ту сврху доставља оверене копије Споразума овим државама на потписивање. Еуратом може да позове и друге државе да постану уговорне стране овог споразума.

2. Комисија је депозитар овог споразума.

3. Овај споразум ступа на снагу три месеца након што му приступи бар једна од наведених држава. За сваку од држава које приступе овом споразуму након његовог ступања на снагу, сам Споразум ступа на снагу три месеца од приступања.

4. Свака приступајућа држава обавештава Комисију о завршетку својих интерних поступака у вези са закључивањем овог споразума. Комисија обавештава друге уговорне стране овог споразума о приступању нове стране, што укључује и датум када Споразум ступа на снагу за ту страну.

5. Свака приступајућа држава привремено учествује као чланица система *Ecurie* од датума када Комисија прими оверену копију овог споразума коју је уредно потписао национални орган са одговарајућим овлашћењима, као и контакт податке који се у складу са чланом 7 захтевају за његову пуну примену.

Члан 11

Услови за раскид

1. Ако нека од страна одлучи да раскине овај споразум, дужна је да о томе писаним путем обавести остале уговорне стране. По истеку периода од три месеца од датума обавештења, овај споразум престаје да има правно дејство између уговорне стране која одлучи да га раскине и осталих уговорних страна Споразума. Датум раскида зависи од датума обавештења Комисије. Комисија обавештава остале стране у Споразуму о датом датуму.

2. По приступању државе учеснице Европској унији, примењује се Одлука Савета 87/600/Еуратом, а овај споразум престаје да има појединачно дејство за ту државу.

¹Обавештење ће се објавити у *Службеном листу Европске Уније* након што Комисија буде обавештена о свим ратификацијама

3. Овај споразум престаје да постоји ако Еуратом одлучи да се повуче из њега у складу са условима предвиђеним у ставу 1.

Члан 12

Одредбе које се односе на Швајцарску

Споразум који је склопљен у облику размене писама између Еуратома и Швајцарске 21. јуна 1995. године (Сл. лист С 335, 13.12.1995, стр. 4) престаје да важи даном ступања на снагу овог споразума за Швајцарску након њеног приступања овом споразуму.

Сачињено у Бриселу, 29. јануара 2003. године

За Комисију Европске заједнице за атомску енергију

Маргот ВАЛСТРЕМ

Чланица Комисије

Слађан Велинов, директор

24. 05. 2023.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење закона садржан је у одредби члана 97. тачка 1. Устава Републике Србије, према коме Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује свој међународни положај и односе са другим државама и међународним организацијама и у члану 99. став 1. тачка 4. Устава, према коме Народна скупштина потврђује међународне уговоре када је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ЗБОГ КОЈИХ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ПОТВРЂИВАЊЕ МЕЂУНАРОДНОГ УГОВОРА

Република Србија је традиционално оријентисана ка спречавању ширења нуклеарног оружја и ка коришћењу нуклеарне енергије искључиво у мирољубиве сврхе. Истовремено обавеза државе је обезбеђивање заштите здравља људи и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења.

Након нуклеарне несреће у Чернобилу 1986. године, међународна заједница је увидела значај раног обавештавања о нуклеарној несрећи те су усвојене Конвенција о раном обавештавању о нуклеарним несрећама и Конвенција о пружању помоћи у случају нуклеарне несреће или радиолошке опасности чији је Република Србија потписник. Током ране фазе нуклеарних несрећа великих размера са испуштањем радиоактивности у атмосферу, неопходно је што пре обавестити надлежне органе у свим угроженим и потенцијално угроженим државама и доставити им што је могуће више релевантних информација како би се правовременом применом мера заштите избегао и смањено негативан утицај јонизујућег зрачења на здравље становништва и на животну средину.

Одлуком Савета од 14. децембра 1987. године о програмима Заједнице за рану размену информација у радиолошким ванредним ситуацијама (87/600 Еуратом) успостављен је оквир, у облику система за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације – *Ecurie* који представља систем за техничку имплементацију Одлуке 87/600/Еуратом. Ова Одлука захтева од *Ecurie* чланица да одмах обавесте Европску комисију и оне државе чланице које би могле бити потенцијално угрожене, о својој намери предузимања мера у циљу заштите становништва у случају ванредне радиолошке ситуације. Све државе чланице по пријему информација од стране Европске комисије обавештавају Европску комисију о мерама које су предузеле и препорукама које су дале, као и о измереним нивоима радиоактивности.

С обзиром на то да се ефикасност система *Ecurie* може унапредити ако треће земље, а нарочито државе у суседству Европске уније буду у њему учествовале, 2003. године је усвојен Споразум између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*) (2003/C 102/02) чији је депозитар Европска комисија.

Свих 27 држава чланица ЕУ, као и Швајцарска Конфедерација потписале су Споразум између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације - *Ecurie* споразум. *Ecurie* систем се састоји из три главна дела:

- формата податка – Конвенционално информациона структура (*Convention Information Structure (CIS)*) који детаљно описује врсту и формат информација које се шаљу

- наменског *Ecurie* софтвера (*CoDecS*) за креирање, слање и примање порука у CIS формату користећи Интернет и дигиталну мрежу интегрисаних услуга (*ISDN*)
- мреже контакт тачака (*CPs*) и надлежних органа (*CAs*) званично номинованих од стране сваке државе учеснице и Европске комисије одговорних за *Ecurie* функционисање система.

Република Србија је страна уговорница Конвенције о раном обавештавању о нуклеарним несрећама („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 15/89) и Конвенције о пружању помоћи у случају нуклеарних несрећа или радиолошке опасности („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 4/91).

У Годишњем извештају Европске комисије о напретку Србије за 2024. годину наводи се да је по питању нуклеарне енергије, нуклеарне безбедности и заштите од зрачења, законодавство Републике Србије делимично усклађено са правним тековинама ЕУ те да Република Србија није постигла напредак у погледу усвајања *Ecurie* споразума између Европске заједнице за атомску енергију и трећих земаља о правовременој размени информација у случају радиолошке ванредне ситуације.

Закључком Владе 05 Број: 337-10545/2022-2 од 13. децембра 2022. године, утврђена је Основа за приступање Републике Србије Споразуму између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*), која је саставни део закључка, прихваћен текст Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*) и Основа из тачке 1. закључка достављена надлежном одбору Народне скупштине, у складу са чланом 8. Закона о потврђивању и извршавању међународних уговора („Службени гласник РС“, број 32/13), ради прибављања сагласности за привремену примену Споразума, до његовог ступања на снагу.

Закључком Владе 05 Број: 337-367/2023 од 26. јануара 2023. године, констатовано је да је Одбор за заштиту животне средине Народне скупштине 27. децембра 2022. године донео Одлуку 19 Број: 337-2812/22 којом је дао сагласност Влади за привремену примену Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*), до његовог ступања на снагу и овлашћен Слађан Велинов, директор Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, да у име Владе, као заступника Републике Србије, потпише Споразум између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*).

Дана 24. маја 2023. године, Слађан Велинов, директор Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, потписао је Споразум између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*).

Потписивањем овог Споразума и чланством у *Ecurie* систему Република Србија ће унапредити постојећи систем раног обавештавања који се односи на размену информација са другим државама, на основу којих се могу вршити боље процене излагања становништва и процена утицаја на животну средину у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације.

Законом о потврђивању Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*) Република Србија унапређује постојећи систем раног обавештавања. Сврха примене овог споразума је обавештавање и рана размена информација у свим случајевима у којима једна од држава учесница или држава чланица Еуратома одлучи да предузме опште мере заштите становништва у случају радиолошке ванредне ситуације услед догађаја који може да се деси на територији саме државе или изван њених граница а у циљу заштите становништва и животне средине од штетних последица дејства јонизујућег зрачења. Информације које се размењују између осталог садрже и установљени узрок нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације. У том смислу потписивање овог споразума ће пружити могућности унапређења сигурносних и безбедносних процедура како би се смањила вероватноћа догађања сличних инцидената и/или акцидентата. Важно је нагласити да државе учеснице нису у обавези да достављају Комисији информације које би угрозиле националну безбедност, а уколико се ипак одлуче на размену истих, као поверљивих, Европска комисија их не прослеђује осталим државама учесницама.

Овај споразум се односи на начине обавештавања и размену информација у свим случајевима у којима једна од држава учесница или држава чланица Еуратома одлучи да предузме опште мере заштите становништва у случају радиолошке ванредне ситуације која настаје услед:

- акцидента који се десио на њеној територији у оквиру постројења или активности (било ког нуклеарног реактора, без обзира на то где се налази, било ког другог постројења нуклеарног горивног циклуса, било ког постројења за управљање радиоактивним отпадом, транспорта и складиштења нуклеарних горива или радиоактивног отпада, производње, употребе, складиштења, одлагања и транспорта радиоизотопа који се користе у пољопривредне, индустријске, медицинске и са тим повезане научне или истраживачке сврхе, употребе радиоизотопа за производњу енергије у свемирским објектима);
- било ког другог акцидента услед којег је дошло или би могло да дође до значајног испуштања радиоактивног материјала;
- откривања, на њеној територији или изван ње, неуобичајених нивоа радиоактивности који могу да угрозе јавно здравље.

Чланом 2. Споразума прописана је размена информација када се на територији државе учеснице или државе чланице Еуратома предузимају мере заштите становништва у случају радиолошке ванредне ситуације док су чланом 3. утврђене информације (природа, време и тачна локација догађаја, и постројење или активност о којима је реч; претпостављени или установљени узрок и предвидиви развој акцидента у погледу испуштања радиоактивног материјала; опште карактеристике радиоактивног испуштања које укључују природу, вероватни физички и хемијски облик, количину, састав и ефективну висину радиоактивног испуштања; информације о тренутним и очекиваним метеоролошким и хидролошким условима неопходним да би се предвидело ширење испуштених радиоактивних материја; резултате мониторинга животне средине; резултате мерења нивоа радиоактивности у храни, храни за животиње и води за пиће; предузете или планиране мере заштите; предузете или планиране мере за информисање јавности; предвиђено понашање испуштених радиоактивних материја кроз време) које се достављају ако је то изводљиво и потребно.

Када је реч о техничким договорима, важно је напоменути да постојеће детаљне договоре садржане у систему *Ecurie* за размену информација државе учеснице треба да спроведу у року од три месеца од дана потврђивања овог споразума, након чега се заједничким споразумом између држава учесница, Комисије и држава чланица Еуратома утврђују детаљни аранжмани за размену информација и проверавају у редовним временским размацама. При томе свака уговорна страна сноси своје трошкове у вези са применом тог аранжмана.

Након завршетка поступка доношења Закона о потврђивању Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*) државе учеснице су у обавези да Европску комисију обавесте о надлежном органу и контакт тачки одређеној за достављање и примање информација која мора бити на располагању 24 сата на дан. Државе учеснице се позивају на радне састанке група које образује Комисија за потребе управљања системом *Ecurie*. Представници држава учесница имају статус посматрача, а све трошкове који могу да настану у вези са тим носе њихови национални органи.

Овај споразум не утиче на права и обавезе држава учесница и Заједнице Еуратом која произлазе из билатералних или мултилатералних споразума и конвенција који су тренутно на снази или ће бити закључени у областима обухваћеним овим споразумом, а које су у складу са његовим циљем. Такође, свака држава која приступа Споразуму обавештава Европску комисију о завршетку својих интерних поступака у вези са закључивањем овог споразума док Европска комисија обавештава друге уговорне стране овог споразума о приступању нове уговорне стране као и о датуму којим Споразум ступа на снагу за ту уговорну страну. Споразум ступа на снагу три месеца од слања инструмената о ратификацији.

Споразумом је утврђен и начин на који се исти може отказати и обавештавање других уговорних страна писаним путем. Након периода од три месеца од дана обавештавања споразум престаје да има правно дејство између уговорне стране која је одлучила да раскине споразум и осталих уговорних страна Споразума. Датум раскида зависи од датума обавештења Европске комисије која обавештава остале стране у Споразуму о датом датуму.

III. ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ КОЈЕ НАСТАЈУ ИЗВРШАВАЊЕМ СПОРАЗУМА

Извршавањем Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*) не настају директне финансијске обавезе за Републику Србију.

IV. ПРОЦЕНА ПОТРЕБНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА ИЗВРШАВАЊЕ СПОРАЗУМА

За извршавање Споразума између Европске заједнице за атомску енергију (Еуратом) и држава нечланица Европске уније о учешћу потоњих у договорима заједнице за рану размену информација у случају радиолошке ванредне ситуације (*Ecurie*) није потребно обезбедити финансијска средства из буџета Републике Србије.

Евентуално потребна финансијска средства за примену и извршавање овог споразума у наредним годинама, планираће се приликом израде Финансијског плана за наредне године, а у оквиру раздела Министарства животне средине и лимита који за сваког буџетског корисника утврђује Министарство финансија.